



*Havukaisten*

*viesti*

2026

## Havukaiset ja heidän ystävänsä matkaavat Jyväskylään 8.-9.8.2025

Havukaisten sukuseuran matka tulevana kesänä suuntautuu Jyväskylän seudulle viikonloppuna 8.–9. elokuuta. Ajelemme Joensuusta (klo 5.50) Kiteelle (klo 7.00) ja sieltä Savonlinnan kautta ensimmäiseen pysähdyspaikkaamme Juvalle, jossa nautimme brunssin Vehmaan kartanolla, Teahouse of Wehmaisissa. Jyväskylään saavumme puolen päivän jälkeen. Iltapäivällä klo 14.00 lähdemme risteilylle Päijänteelle, jossa nautimme lounaan laivan seisovasta pöydästä. Risteilyltä palattuamme suuntaamme Muurameen Suvi Teräsniiskan konserttiin, joka alkaa 19.00. Illalla nautimme suvun seurasta hotellillamme Hotelli Albassa aivan Päijänteen rannalle - ja miksi ei lähialueen ravintoloissakin. Hotellissa majoitutaan kahden hengen huoneissa. Yhden hengen huoneen voi lunastaa 47 € lisähinnalla. Sunnuntai-aamuna nautimme aamupalan kaikessa rauhassa hotellissa. Jyväskylästä suuntaamme Hankasalmelle tutustumaan kotiseutupihaan. Lounaan nautimme Varkauden ABC:llä sukuseuran maksamana. Reitti johdattelee meidät Joensuun kautta Kiteelle.

**Matkan hinta määräytyy lähtijöiden lukumäärän mukaan. Hintaa tulee olemaan 260–290 euron välillä. Esimerkiksi jos matkalaisia on 25, matka maksaa 290 €.**

Sukuseura osallistuu matkan kuluihin maksamalla iltapalan hotellilla lauantai-iltana ja lounaan Varkaudessa sunnuntaina.

**Matkalle ilmoittautumiset puheenjohtajalle sähköpostiin [martti@havukainen.com](mailto:martti@havukainen.com) tai puhelimitse 050 5914459 toukokuun 15. päivään mennessä. Puhelut mielellään klo 14–19 välisenä aikana.**

Jos olet tulossa suoraan Jyväskylään muualta kuin Pohjois-Karjalasta, tai lähdet Jyväskylästä muualle kuin Pohjois-Karjalan suuntaan, ota yhteys puheenjohtajaan. Katsotaan sopiva hinta osallistumisellesi. Ilmoitathan myös mahdollisesta erityisruokavaliosta.

Lähdetään reissuun isolla porukalla!

Terveisin,

Martti Havukainen

Havukaisten sukuseuran hallituksen puheenjohtaja



**Kuvien omistaja:** HTC ja Jyväskylän kaupunki **Kuvaajat:** Tiina Ruotsalainen & Tero Takalo-Eskola

## Hyvää kevättä ja kesää sukuseuralaisille!

Martti pyysi minua kirjoittamaan pääkirjoituksen Havukaisten vuosittaiseen tiedotteeseen – lämmin kiitos tästä mahdollisuudesta. Minut, Petri Kaskes, sekä Anu Aavamäki-Tortosa valittiin sukuseuran hallitukseen viime kesänä Kiteen Papinniemessä pidetyssä kokouksessa.

Haluan heti alkuun kiittää hallituksesta pois jääneitä jäseniä Aimo Turusta ja Leena Väistöä. Hallituksen pidempään mukana olleet muistelivat lämmöllä Aimon runoja sekä Leenan aktiivisuutta kesäretkien järjestelyissä – lämmin kiitos heille arvokkaasta panoksesta sukuseurassa.

Minulla ja Anulla alku hallituksessa on kulunut toimintatapojen opettelussa. Olemme myös tuoneet esiin ajatuksia uusien työkalujen ja käytäntöjen käyttöönotosta. Pikkuhiljaa opimme talon tavoille, ja samalla myös uusia toimintamalleja viedään eteenpäin. Olen saanut vastuulleni sukuseuran nettisivujen päivittämisen. Jos sinulla on asioita, joista haluaisit kertoa tai tiedottaa nettisivujen ajankohtaista-osiossa tai blogissa, ota rohkeasti yhteyttä. Julkaisen sisältöjä mielelläni ympäri vuoden – näin pidämme sivuston elävänä ja ajantasaisena.

Savossa on käynnissä laaja DNA-tutkimus, jossa selvitetään savolaisten talonpoikaissukujen alkuperää ja kulkureittejä. Sukututkija ja väitöskirjan tekijä Ari Kolehmainen toteaa, että nyt on ensimmäistä kertaa mahdollista selvittää sukujen perimmäiset juuret ja asutushistoriallinen tausta. Olemme saaneet myös Havukaiset mukaan tähän merkittävään tutkimukseen. Suuri kiitos osallistumisesta Havukaisen Markulle Helsinkiin ja Korppoon saarelle!

### **Tässä lehdessä:**

- Kutsu Havukaisten kesäretkelle Jyväskylän seudulle
- Uuden hallituksen jäsenen Anun esittely
- Oma esittelyni löytyy vuoden 2025 viestistä (saatavilla nettisivuillamme, jos paperiversio on kadonnut): <https://www.havukaistensukuseura.fi/>
- Juttuja ravustuksesta, JR16:sta, Turusen Matista esiintymisestä Savonlinnan oopperajuhlilla, DNA-sukututkimuksesta ja lasten oma sivu
- Muistokirjoitus Seppo Havukaisesta
- Hallituksen yhteystiedot
- Jäsenmaksukuitti
- Kysely lehden sähköpostijakelusta

Lämpimästi tervetuloa tämän vuoden kesäretkelle! Suuntaamme Kiteeltä Jyväskylään. Ohjelmassa on kahvittelua Juvan Wehmaan Teahousessa, yhdessäoloa laivalla Päijänteen vesistöissä sekä illalla Suvi Teräsniskan konsertti. Sunnuntaina palaamme Kiteelle Hankasalmen ulkoilmamuseon ja Jari-Pekan lounaan kautta.

Talvi toi perheelleni suuren muutoksen, kun muutimme Joensuun Niinivaaralta omakotitalosta Helsingin keskustaan kerrostaloasuntoon. Muutto muistutti siitä, että oman “kuolinsiivouksen” tekeminen itse ei ole lainkaan huono ajatus – tavaraa kertyy vuosien varrella yllättävän paljon. Olemme onneksi voineet varastoida osan tavaroista vanhempieni kesäpaikalle Sorolaan, Suorlahteen Kiteelle, missä niiden selvittely jatkuu kesällä. Muuten ei tahdo mahtua kunnolla nukkumaan vierashuoneeseen ja aittoihin.

Hyvää kevättä ja kesää 2026 kaikille!

Petri Kaskes  
varapuheenjohtaja

## Uuden hallituksen jäsenen esittely - Anu Aavamäki-Tortosa

Hei! Olen Anu, uusi sukuseuran hallituksen jäsen. Mukaan lähdin äitini Tuula Aavamäen ehdotuksesta, vaikka taisi tämä olla yksi niitä asioita, joissa tyttäreltä ei kauheasti kysely. Mutta eikös niin sanota, että kyllä äiti tietää. Onkin ollut todella mielenkiintoista tutustua äidin suvun jäseniin sekä sukuseuran toimintaan! Itse pidän nyt 36- vuotiaana nuorimman sukuseuran hallituksen jäsenen valtikkaa. Sukuseurat kaipasivat varmasti eri ikäpolvia innostumaan mukaan. Olemme taipuvaisia muistamaan menneet, kun ne tulevat lähelle - itsenäisyyspäivänä tai murroksen aikoina, mutta tärkeää olisi muistaa juuret ja tutustua niihin, kun vielä ehdimme.

Omat juureni ovat Liperin Roukalahdella, jossa asuimme lapsuuteni. Mummoni Kenkkulan Jenny kävi meillä usein lapsuudessani ja vierailimme myös hänen luonaan Kiteellä. Kävimme myös Kenkkulassa useamman kerran nuoruudessani. Siitä olen iloinen, sillä on ollut hienoa päästä näkemään, mistä oma suku on kotoisin. Jennystä muistan parhaiten Valion kuningatar tuutit, joita löytyi aina pakastimesta.

Tiet ovat kuitenkin kuljettaneet myös minut etelään ja asunkin tällä hetkellä aviomieheni ja kahden lapsemme, 3,5- vuotiaan Auran ja 2- vuotiaan Vicenten kanssa Korsossa. Aviomieheni tapasin 2017 täällä Suomessa, mutta hänen juurensa ovat Espanjassa. Hänkin on kuitenkin pienen kylän kasvatti. Ostimme viime kesänä pitkän etsinnän jälkeen oman kodin Vantaan Korsosta ja tämä ensimmäinen kevät meneekin innolla oman talon pihalla kuopsutellessa.

Arjen täyttää lasten ja talon lisäksi tietysti työt. Työskentelen liikenne- ja

viestintäministeriössä erityisasiantuntijana. Olen koulutukseltani juristi, valmistuin 2015 Itä-Suomen yliopistosta hallintotieteiden maisteriksi, rikos- ja prosessioikeus pääaineenani. LVM:öön siirryin sisäministeriön maahanmuutto-osastolta vuonna 2021. Teen tällä hetkellä sekä EU-säädösvalmistelua, että kansallista säädösvalmistelua. Nautin työstäni ja sen tuomista haasteista!

Arkeen mahtuu myös harrastuksia, joista uusimpana olen palannut kuntosalitreenin pariin. Olen ratsastanut ja omistanut hevosia lähes koko ikäni, mutta jouduttuani viime syksynä lopettamaan hevoseni, olen ensi kertaa yli 15- vuoteen tilanteessa, ettei minulla ole omaa hevosta! Salitreeneit ja ystäväni ihana hevonen Eemeli (nimensä veroinen) pitävät kuitenkin huolta arjen tasapainosta. Olen myös äänikirjojen, true crimen, cosy crimen ja tietysti dekkarien suurkuluttaja. Päätänkin esittelyni kirjasuositukseen, joskaan en dekkariin. Lämminhenkinen, koskettava ja taidokkaasti kirjoitettu Kurjet lentävän etelään (Liza Ridzén) on upea teos, johon ihastut etenkin, jos pidit Suon villi laulu- kirjasta! Mukavaa (luku)kevättä!



## Ravustusta Kiteellä ja ravustuksen historiaa Suomessa

Havukaisen sukuseura kokousti kesällä 2025 Papin- niemessä. Yksi siellä käymäni keskusteluni suuntautui rapuihin. Veli Lievosella ei ollut kokemusta ravustuksesta, vaikka heidän kesäasuntonsa on aivan nykyisten "rapupeltojen" reunoilla Orivedellä. Veli kiinnostui niin kovasti aiheesta, että päätin kirjoittaa muutaman rivin perheemme ravustushistoriasta Kiteellä.

Isäni, Kalevi, oululainen Ruotsissakin sotalapsena asunut, avioitui Havukaisten sukuun 1960-luvulla. Hän muistelee yhä usein tuon vuosikymmenen rapuretkeä, jolle hän lähti Pirkko vaimonsa Pentti-veljen ja tämän poikien kanssa Kiteenjärven ja Hyypiän väliselle joelle. Jokirapua tuli runsaasti. Ilo jäi kuitenkin lyhytaikaisesti: rapurutto vei ravut joesta, ja pyynti loppui lähes yhtä nopeasti kuin oli alkanutkin. Rapukulttuuria ei päässyt syntymään meidän perheessämme.

Omat muistoni ravuista syntyivät 1970-luvulta. Silloin perheemme suuntasi lomamatkalle laivalla Ruotsiin. Ensimmäiset rapukokemukseni olivat Viking-laivan katkarapuja. Luulenkin, että aina 2000-luvun alkuun asti sekä isän että pojan ravun syönti rajoittui noihin katkoihin.

2000-luvun alussa keitetyt ravut ilmeistyivät markettien pakkashyllyille. Ulkomaalaisia pakkasrapuja tarjoten järjestettiin perheessämme jo muutamat rapujuhlat. Jokiravut olivat kalliita eikä niitä juuri ollut tarjolla. Isäni 70-vuotissyntymäpäiviä vietettiin Joensuussa Sammonkadulla noilla pakasteravuilla 2004.



Samoihin aikoihin olin päässyt metsäteollisuutta palvelemaan yritykseen töihin, ja samalla avautui tie Suomen puuteollisuusinsinööriyhdistyksen hallitukseen. Taivaanportit aukesivat. Pääsin käsiksi oikeisiin, suomalaisiin, jokirapuihin.

Sitten tapahtui niin, että järjestin asiakkaalleni rapujuhlat Kiteellä, Juurikassa. Siinä tarjolla olleita

rapuja syödessämme kysyin ohimennen, mistä nämä ravut olivat peräisin. Hämmästykseni oli suuri, kun emäntä kertoi niiden tulevan Suoparsaaresta.

Tästä alkoi noiden rapujen etsintä. Kesäpaikkamme Sorola sijaitsi Suorlahdella. Esiini kaivettiin isäni 1960-luvun rapumerrat, ja niillä lähdettiin kokeilemaan onnea kalastuskuntamme rajoille, Suoparsaaren kuppeeseen. Rapuja ei löytynyt. Kokemusta sen sijaan kertyi.

Käänte tapahtui, kun tutustuin Karjalan Helmen Immosen Kyöstiin. Kokoustimme ja juhlimme Puhoksen pinnoitehankkeen porukan ja asiakkaiden kanssa heidän tiloissaan, ja ravut nousivat puheeksi. Kyöstin neuvojen avulla pyynti alkoi vihdoinkin onnistua. Löysimme oikeat paikat, ja vanhat 1960-luvun rapumerrat siirrettiin koristeiksi. Olemme pyytäneet rapuja Orivedestä jo kohta kahdenkymmenen vuoden ajan.

### Miten niitä rapuja pyydetään Vuoksen vesistöissä

Mutta miten niitä rapuja – täplärapuja – sitten kannattaa pyytää Vuoksen vesistöistä? Kokeilujemme jälkeen olemme päätyneet pyytämään rapuja merroilla, joita kutsutaan rapurosvoiksi. Uskon, että rapuja löytyy nykyisin Vuoksen vesistöistä lähes kaikkialta, missä pohjat ovat kivikkoisia ja vettä on riittävästi. Merrat kannattaa laskea kivikarien tai saarten läheisyyteen, noin 3–5 metrin syvyyteen.



Syötiksi sopivat käytännössä mitkä tahansa samasta järvestä pyydetty tuoreet kalat. Kalat paloittellaan syöteiksi mertoihin, ja syötti on hyvä vaihtaa 1–4 päivän välein veden lämpötilasta riippuen. Merrat on syytä kokea samassa tahdissa. Mätänevä syötti ei pyydä.

Koska koko rapuillalliseen valmistautuminen on työläs prosessi – syöttikalojen pyynti, paloittelu, mertojen lataaminen ja kokeminen sekä lopulta rapujen keittäminen – mertoja kannattaa olla oman kokemukseni mukaan noin viisitoista. Pienemmälläkin määrällä pyynti onnistuu, mutta silloin ravut on kerättävä useamman pyyntikerran aikana sumppuun.

Sumppua on myös hyvä pitää yli kolmen metrin syvyydessä. Jos sumputus jatkuu pitkään, kannattaa ravuille antaa ravinnoksi esimerkiksi nokkosia, vuohenjuurta tai porkkanoita. Tuoretta kalaa ei sumppuun pidä laittaa.

### Miten niitä rapuja keitetään

Kun rapuja on saatu 10–15 kappaletta illallistajaa kohden, on aika ryhtyä keittohommiin. Keitettävät ravut voi lajitella karkeasti kokoluokkiin, esimerkiksi 10–11 ja yli 12 senttimetriä. Alamittaa ei ole. Mitä suurempi rapu, sitä mukavampi sitä on syödä. Jokiravut ja täpläravut maistuvat käytännössä samalta.

Keitto-ohje on yksinkertainen. Yhdeksän litraa vettä, kolme desilitraa karkeaa merisuolaa, yhdeksän sokeripalaa ja kaksi isoa nippua kruunutilliä. Vesi kiehautetaan, lisätään suola, sokeri ja puolet ensimmäisestä tillinipusta, ja keitetään 5–10 minuuttia. Tämän jälkeen tilli poistetaan ja tilalle lisätään uusi nippu. Kiehuvaan liemeen lisätään noin 30 rapua kerrallaan, ja viimeisen ravun lisäämisen jälkeen keittoa jatketaan 10–12 minuuttia. Isompia voi keittää hiukan pidempää. Padassa on oltava kunnon kiehu.



Oikein keitetyt ravut jäähdytetään nopeasti liemessään, esimerkiksi kaivoveden tai jääpalojen avulla, ja siirretään jääkaappiin. Itse keitän yleensä 60–90 rapua ja saatan oikaista keittämällä kolme satsia samassa liemessä. Ravut ovat parhaimmillaan tarjoiltaviksi keittämistä seuraavana tai sitä seuraavana päivänä. Ne kannattaa ottaa liemestä pois 1–2 tuntia ennen tarjoilua ja antaa valua siivilässä, jotta ne eivät ole liian vetisiä. Rapuillallisen tarjoiluvinkit ovatkin sitten jo aivan oma tarinansa.

## Ravustuksen historia Suomessa

### Mistä ravustus sai alkunsa?

Rapuja on tunnettu Euroopassa jo antiikin ajoista. Varhaisissa lähteissä rapuja mainitaan jokiympäristöjen eläiminä ja jopa lääkinnällisinä raaka-aineina. Varsinaisena ruokaherkuksi rapu nousi myöhemmin, erityisesti 1700–1800-luvuilla Keski-Euroopassa. Pariisin ravintolakulttuuri teki ravuista muotiruoan, ja kiinnostus levisi Pietarin kautta Pohjoismaihin.

### Ravustuksen varhaisvaiheet Suomessa

Suomessa rapuja on esiintynyt luontaisesti etenkin Etelä- ja Keski-Suomen vesistöissä. Ensimmäiset kirjalliset maininnat rapujen pyynnistä ja syömisestä ajoittuvat 1500–1600-luvuille. Aluksi ravustus oli paikallista kotitarvepyyntiä: rapuja pyydettiin talouksien omaan käyttöön eikä niitä vielä pidetty laajasti kauppatavarana.

### 1800-luku: ravustus muuttuu elinkeinoksi

1800-luvulla ravustuksesta tuli merkittävä tulonlähde monilla sisävesialueilla. Kysyntä kasvoi, kun rapu vakiintui juhla- ja herrasväen ruoaksi. Rautateiden rakentaminen oli ratkaisevaa: sisävesiltä saatiin rapuja nopeasti kaupunkien markkinoille ja vientiin, erityisesti Pietariin. Vuosisadan lopulla Suomi oli yksi Euroopan merkittävimmistä rapujen viejistä.

### Rapurutto ja murros

Ravustuksen nousu katkesi rapuruton leviämiseen 1800-luvun lopulta alkaen. Tauti tuhosi laajoja jokirapukantoja ja romahdutti saaliit monilla perinteisillä ravustusalueilla. Alkuperäinen jokirapu väheni voimakkaasti, ja ravustus menetti pitkälti kaupallisen merkityksensä 1900-luvun alkupuolella.

### Täplärapu ja nykyinen ravustus

1960-luvulta lähtien Suomeen istutettiin täplärapua, joka kestää rapuruttoa paremmin. Täplärapu mahdollisti ravustuksen elpymisen, mutta samalla lajijako muuttui: nykyisin valtaosa kaupallisesta rapusaaliista on täplärapua. Jokirapu säilyy monin paikoin arvokkaana, mutta herkkänä ja suojeltavana lajina.

### Ravustus kulttuurina

Ravustus ei ole ollut vain pyyntiä, vaan myös sosiaalinen ja kulttuurinen tapahtuma. Rapujuhlat ja ravustajaiset ovat osa pohjoismaista perinnettä, jossa loppukesän saalis nautitaan yhdessä. Suomessa tapa omaksuttiin Ruotsista, ja siitä tuli erityisesti kaupunkien ja kartanoiden loppukesän juhla.

### Jokirapu vs. täplärapu

Jokirapu (*Astacus astacus*)

- Alkuperäinen suomalainen laji
- Herkkä rapurutolle
- Arvostettu ruokarapu

Täplärapu (*Pacifastacus leniusculus*)

- Istutettu laji
- Kestää rapuruttoa
- Nykyisen kaupallisen ravustuksen perusta

### Rapusaaliin määrä ennen ja nyt

Rapusaalis Suomessa on pienentynyt merkittävästi 1900-luvun alun huippuvuosista. Vuosisadan vaihteessa (noin 1900) Suomessa pyydettiin arviolta 17–20 miljoonaa rapua vuodessa, ja maa oli yksi Euroopan merkittävimmistä rapujen viejistä. Rapuruton leviämisen jälkeen saaliit romahtivat, ja suurimman osan 1900-lukua vuotuiset saaliit jäivät arviolta 2–5 miljoonan ravun tasolle.

Nykyisin Suomen kokonaisrapusaalis on tyypillisesti noin 3–4 miljoonaa rapua vuodessa, eli noin viidesosa 1900-luvun alun huipputasosta. Nykyinen saalis koostuu lähes kokonaan täpläravusta, kun taas historiallinen huippu perustui alkuperäiseen jokirapuun.

## Savon sukujen salat avautuvat DNA-tutkimuksessa

Savossa on käynnissä poikkeuksellisen laaja tutkimus, jossa dna-testien avulla selvitetään savolaisten talonpoikaissukujen alkuperää ja kulkureittejä. Tutkimus tuo aivan uutta tietoa siitä, mistä savolaiset suvut ovat lähtöisin ja miten ne ovat aikojen kuluessa levittäytyneet eri puolille Suomea.

Sukututkija ja väitöskirjan tekijä Ari Kolehmainen kartoittaa tutkimuksessaan Savon 1600-luvun veroluetteloihin ja maakirjoihin merkityt talonpoikaissuvut. DNA-tuloksia yhdistetään nimistö- ja asiakirjatutkimukseen, jolloin sukujen historiaa voidaan tarkastella aivan uudesta näkökulmasta.

Tutkimus on edennyt nopeasti: jo noin 90 prosenttia Savon talonpoikaissuvuista on antanut dna-näytteen. Näytteitä on kerätty puolentoista vuoden aikana noin 1700. Testeissä tutkitaan isälinjaa seuraavaa y-kromosomia, joka periytyy lähes muuttumattomana isältä pojalle.

Ensimmäiset tulokset ovat jo muuttaneet käsitystä Savon asutushistoriasta. Aiemmin on usein ajateltu savolaisten polveutuvan pääasiassa Karjalasta, mutta dna-tulosten perusteella merkittävä osa savolaisista juontaa juurensa Hämeen suunnalta. Savolaiset ovat myöhemmin levittäytyneet laajalle eri puolille Suomea, muun muassa Kainuuseen, Keski-Suomeen, Pohjois-Pohjanmaalle sekä Laatokan Karjalaan.

Tutkimus jatkuu edelleen, ja erityisesti pienistä ja harvinaisista sukuhaaroista kaivataan vielä lisää dna-näytteitä. Testin kustannukset (noin 350 euroa) maksetaan itse, minkä vuoksi pienistä suvuista osallistujien löytäminen ei aina ole helppoa.

Jos tulevaisuudessa kaikki suomalaiset suvut saataisiin mukaan vastaavaan tutkimukseen, aineisto voisi tarjota ainutlaatuisen näkymän koko kansamme historiaan. Myös Havukaisten suvun osallistuminen tähän tutkimukseen auttaa osaltaan täydentämään kuvaa savolaisten sukujen historiasta.

Lähde: Maaseudun Tulevaisuus / Paula Liesmäki



Kolehmaisien tutkimuksessa käytössä ovat Family Tree DNA:n isälinjaiset y-kromosomin testit. Kuva: Anna-Katri Hänninen

<https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/uutiset/e2edbce0-7772-451e-b6c3-3c02cb055974>

## Seppo Havukainen 1950-2025

Seppo Havukainen Nahkanenän Seppo syntyi 1950 Kiteen Loukunvaarassa Nahkanenän tilalla kalastaja Matin ja lidan nuorimmaisena. Nuoruusvuotensa hän vietti Kiteellä, mutta lähti 1972 töiden perässä Etelä-Suomeen. Kesko järjesti varastomieskurssin, jolle Seppo osallistui. Kurssin päätyttyä hänestä tuli keskolainen ja Hakkilan varastolla hän ajoikin trukkia eläkkeelle siirtymiseensä asti. Kotipaikka Säynejärven rannalla oli tärkeä ja rakas ja isänsä kuoltua hän varmistaakseen sen säilymisen lunasti sen itselleen 1975. Ensimmäinen avioliitto helsinkiläistyön Leenan kanssa jäi lyhyeksi, kun se päättyi Leenan yllättävään kuolemaan vain 7 vuoden jälkeen. Muutaman vuoden kuluttua Seppo ja Aila tapasivat ja heidän avioliittonsa päättyi vasta Sepon kuolemaan. Yhteinen koti ostettiin Tikkurilasta. Seppo kävi töissä Keskolla, Aila puolestaan Bayerin tutkimus- ja tuotekehityksessä Espoossa. Hyvin pian alkoi puheissa yhä useammin olla myös mökin rakentaminen Säynejärven rannalle. Mökki toteutuikin ja niin alkoivat 400 km ajomatkat viikonloppuisin ja lomilla Vantaalta Loukunvaaraan. Mukana kulkivat myös kissat, joita oli aina kaksin kappalein. Isänsä tavoin Seppo oli innokas kalastaja ja saalista antoikin Säynejärvi hyvin. Kesän muita harrastuksia oli kotiseura Kiteen Pallo 90 pelien seuraaminen. Monena kesänä ajettiin vieraspaikkakunnille kannustamaan Kipaa ja samalla tutustumaan Suomeen. Seppo oli hyvin vieraanvarainen. Mökillä vierailijat saivat nauttia hänen erinomaisesta ruoanlaittotaidostaan, erityisesti riisipuuro ja kalaruoat olivat hänen bravuurejaan. Kun eläke aika koitti, tuli yhä useammin mieleen muutto kokonaan Kiteelle. Se toteutui 2019, kun Kiteen keskustasta löytyi sopiva kerrostaloasunto. Tärkeimpänä kriteerinä sen hankkimiselle taisi olla kissoille sopiva, iso lasitettu parveke.

Seppo oli hyvä mies. Hänen kanssaan sain viettää 27 onnellista vuotta. Vakava sairaus vei hänet liian varhain.

Aila Havukainen





## Matti Turunen Savonlinnan Oopperajuhlilla 2026

Hienoja uutisia sukuseuralle – Matti Turunen on mukana kesän 2026 Savonlinnan Oopperajuhlilla Olavinlinnassa. Hän esiintyy W.A. Mozartin *Figaron häät* -oopperassa tohtori Bartolon roolissa.

Savonlinnan Oopperajuhlat on yksi Suomen kesän hienoimmista kulttuuritapahtumista, ja Olavinlinnan miljö tekee kokemuksesta jo itsessään näkemisen arvoisen. Jos ooppera on yhtään lähellä sydäntä – tai vaikka ei vielä olisikaan – tätä voi kyllä suositella lämpimästi.

Ja jos ooppera tuntuu liian juhlavalta ja vanhat merkit pitävät paikkansa, niin Matin saattaa voida kohdata kesällä myös rennommissa merkeissä Pikku-Matin pianobaarissa Hotelli Hospitzin terassilla. Siinä yhdistyy hyvä musiikki ja kesäinen Savonlinna parhaimmillaan.

Hienoa nähdä sukumme edustaja mukana näin kovassa kattauksessa. Kannattaa laittaa Savonlinna kesän suunnitelmiin – tässä on hyvä syy lähteä paikan päälle!



Matti on luvannut kirjoittaa syksyllä 2026 pohdiskelevan artikkelin ja muistikirjoituksen talvella 2026 edesmenneestä isästään Teuvo Turusesta. Samalla hän kertoo lisää tulevan joulun esiintymisestään Bayerische

Staatoperissa, Münchenissä ja toivottaa sukuseuralaiset tervetulleeksi sinne! Juttu julkaistaan sitten jo syksyllä nettisivuillamme <https://www.havukaistensukuseura.fi/fi-tiedotteet.html>



## Vaihtoehto paperilehdelle, Havukaisten viesti paperilehden sijasta sähköpostilla

Tekniikka on kehittynyt ja monta asiaa hoidetaan nykyisin sähköisesti. Sukuseuramme hallitus haluaakin tarjota mahdollisuuden lukea vuosittaista lehteämme vain sähköisesti. Jos näin halutaan, voi laittaa viestin ja sähköpostiosoitteen suoraan puheenjohtajalle: **[martti@havukainen.com](mailto:martti@havukainen.com)**. Muuten paperilehtemme lähetetään tuttuun tapaan.

Vaikka haluat edelleen postissa Havukaisten viestin, mutta haluat ilmoittaa sähköpostiosoitteesi meille, sekin onnistuu lähettämällä sähköpostia Martille.

**Kun meillä on sähköpostiosoitteesi, saat meiltä ilmoituksen sinne syksyllä, kun tuo Turusen Matin juttu julkaistaan nettisivuillamme.**

## Jatkosota, hyökkäys Kiteenlahdelta Laatokan rannoille

Saksa aloitti operaatio Barbarossan 22.6.1941, hyökkäyksen Neuvostoliittoon, käyttäen myös Suomenlahden saaristoa, Suomen aluevesiä, tukikohtanaan. Vain kolme päivää myöhemmin, 25.6., Neuvostoliiton ilmavoimat hyökkäsivät Etelä-Suomen kaupunkeihin. Suomessa joukkojen kokoaminen, liikekannalle pano suoritettiin nopeasti. Jatkosotamme oli alkanut Saksan rinnalla.

Jalkaväkirykmentti 16 (JR 16) oli suomalainen maavoimien jalkaväkirykmentti, joka toimi jatkosodan aikana Suomen Armeijan 19. divisioonassa. Se perustettiin kesäkuussa 1941 Etelä-Pohjanmaan itäisen suojeluskuntapiirin alueelta ja muodostettiin pääosin miehistä Alavutelta ja muista Etelä-Pohjanmaan kunnista.

JR 16:n toiseen pataljoonan kuuluneen joukkueen perustaminen alkoi 17.6.1941 Alavuden nuorisotalolla. Alavuden komppania koottiin **Heikkilän taloon**, jonka pelloilla miehet harjoittelivat ryhmittäin. Kesäkuun lopulla pataljoona siirrettiin rautateitse Savonlinnan ja Punkaharjun välillä oleville **Kulenoisten asemalla** (29.6.). Sieltä alkoi yli 80 km raskas marssi helteessä **Kiteenlahdelle**, jonne joukon oli tarkoitus kokoontua odottamaan siirtymistä rintamalle. Kiteenlahdelle saavuttiin 2.7.



Ennen Etelä-Pohjalaisten saapumista Kiteenlahdella väestö oli evakuoitu juhannuksen alla Liperiin. Taisteluihin valmistautuneet Alavuden miehet majoitettiin telttoihin ja seurantalolle muiden taisteluihin valmistautuneiden osastojen kanssa. Ei tiedetä, evakuoitiinko kylä aivan kokonaan vai jäikö paikalleen vielä **Kankaalan vanha isäntä Unne** seuraillemaan tapahtumia kotipihallaan. Hänestä nimittäin liikkuu sellainen tarina, että hän havaitsi eräänä yönä navetan vieressä olleesta kesäajan

pahnasta kadonneen kookaan sian. Syylliseksi arveltiin seurantaloon seudulle majoituksessa ollut sotilasosasto. Sitä ei tiedetä, tapahtuiko tämä samanaikaisesti, kun Alavuden miehet olivat siellä odottamassa taisteluihin siirtoa. Kiteenlahden kylän tyhjentäminen sodan ajaksi kesti vain 2,5 kuukautta.

### Hyökkäyksen eteneminen kesällä 1941

Heinäkuussa Alavuden miehet osallistuivat **Niinisyryn** (10.–13.7.1941), **Kangaskylän** (16.–18.7.) ja **Vannisenmäen** (19.–23.7) taisteluihin. Erityisen raskaaksi koettiin **Kumurinmäen taistelut** (27.–28.7), josta jatkettiin **Koivikkomäelle** (29.–30.7). Elokuussa tie jatkui **Latvasyrjän** (1.–3.8.) kautta kohti Sortavalaa ja **Kuokkaniemeä** (9.–15.8.) ja lopulta **Laatokan rantalle Rautalahteen** (16.–20.8.1941).

Kun jalkaväkirykmentti 16 oli saavuttanut Laatokan, koko rykmentistä oli haavoittunut 783 ja kaatunut 158 henkilöä. Toisesta pataljoonasta, johon Alavuden miehet kuuluivat oli haavoittunut 220 ja kaatunut 40 miestä.



JR 16 ja 43. Rajakomppanian taistelupaikkoja

Samassa rintamassa JR 16 kanssa toimi myös 43. Rajakomppania, johon kuului **Kankaalan nuorin veljes, Unnen poika, Pekka**. Hän haavoittui kranaatinheitintulituksessa sirpaleista käsivarteen, mutta toipui ja palasi yksikköön. Pataljoonan ja rajakomppanian miehet toimivat usein rinta rinnan, ja niin Pekka osallistui taisteluihin Kiteen Välihaarassa, Kumurissa ja Rautalahdessa.

## Etenemisen mittasuhteet

Koko 19. divisioonan hyökkäys Kiteenlahdelta Sortavalan Rautalahteen oli linnuntietä noin 40–50 kilometriä. Hyökkäys kesti 40 vuorokautta, mikä tarkoitti keskimäärin noin yhden kilometrin etenemistä vuorokaudessa. Hidas tahti johtui vaikeakulkuisesta metsä- ja suomaastosta ja vihollisen puolustuksesta sekä taistelun ja huollon asettamista vaatimuksista. Nopeutta voi verrata myös nykypäivän sodankäyntiin. Venäjän joukkojen eteneminen Ukrainassa oli avomaastossa sodan alussa nopeaa 20–30 kilometriä päivässä, mutta tiheästi puolustetuilla alueilla eteneminen hidastui tuohon samaan kilometrin päivänopeuteen kuten JR16:n hyökkäyksen eteneminen metsä- ja suomaastoissa Pohjois-Karjalassa. Sodan jatkuessa Ukrainassa eteneminen hidastui edelleen ja lähes pysähtyi.

## Yksiköiden hajaantuminen

Kiteenlahden ja Laatokan rannan välisten taistelujen jälkeen JR 16 siirrettiin Kannaksen pohjoisosaan Räisälään ja sieltä edelleen Kivennavalle. Siellä rykmentin miehistö jaettiin useisiin eri joukkueisiin. Alavuden ja muut Etelä-Pohjanmaan miehet jatkoivat palvelustaan eri rintamilla, eikä heillä enää ollut yhteistä sotataivalta. Raskaat taistelut Pohjois-Karjalassa Kiteenlahdelta Laatokan rannalle jäivät heidän ainoaksi yhteiseksi sotakokemuksekseen.

Monille JR16 Alavuden miehille Heikkilän talon pellot Alavudella jäivät mieliin lähtöpisteinä – paikkana, josta yhtenä joukkona lähdettiin kohti Kiteenlahtea ja edelleen Sortavalaa.

Kankaalan Pekka kotiutettiin jonkin aikaa Laatokan taistelujen jälkeen. Hänellä oli käsivarressaan sirpalevamma sekä siviiliajalta peräisin ollut kenttäsirkkelin aiheuttama vamma. Hänen uudeksi tehtäväkseen tuli Kansanhuollon organisaation Kiteenlahden viljelypäällikön tehtävä.

*Heikkilän talo Alavudella on nykyisellään ralliautomiehen Jari-Matti Latvalan isän omistuksessa. Tämän jutun kirjoittajan vaimo on kotoisin Alavudelta. Hänen veljensä perhe asui nuoruudessa Heikkilän talossa vuokralaisena ja kaksi ensimmäistä lasta syntyi siellä. Kankaalan Pekka (syntynyt 1912), maanviljelijä Kiteenlahdelta, on kirjoittajan ukin, Niilon, veli. Kankaalan vanha isäntä Unne oli Pekan ja Niilon isä. Kiteellä Valkeavaarassa on vuonna 2015 paljastettu JR 16:n muistomerkki.*

-petri kaskes 26.1.2026-

## Lähteet

- J. Aholainen & muut, *Eteläpohjalaisi jatkosodassa*, Alavuden veteraanien perinnehuonekirjasto n:3, 2001
- P. Havukainen, *Kiteenlahti – Vatjan perukasta maakunnan maito- ja maisemakyläksi*, 2012

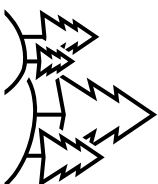


Vannisenmäen ja Kumurin taistelujen muistomerkki, Pahtaistentie, Valkeavaara, Kitee, Suomi. - Muistomerkki on vuodelta 2015.

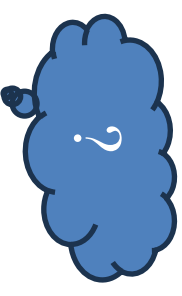
# EASTEN OMA STUVU!

## Millainen on Haukkainen?

Piirrä tähän Haukkaisen suuren lapsi tai aikuinen. Millaisia vaatteita hänellä on? Mitä hän osaa? tai muista hän pitää? Harmaatako hän jotain?



## Tiesitkö tämän Haukkaisista... ?



Haukkaisen sukunimen selityksenä on ..

- haukka
- kuusi eli haupuu
- orava

psst.. tiesitkö että haukkaa kutuut-  
tiin Kangasassa haukkakasi!

Munne saakka historiaassa suuren juuret juontavat (todiste-  
tusti?)

- 1810- luulle
- 1980- luulle
- Keskiajalle (noin 1500-luku)

**Extra:** Kuka on vanhin suuren  
tuntemasi Haukkaisen suuren  
jäsen? Kysy häneltä, mitä hän  
muistaa omasta lapsuudek-  
taan!



➡ Vientiä muutti!

Tässä Havukaisten sukuseuran nettisivun kuva muistutukseksi. (<https://www.havukaistensukuseura.fi/>)

The screenshot shows the homepage of the Havukaisten sukuseura website. The browser address bar displays "havukaistensukuseura.fi". The page features a green header with a coat of arms on the left and a large banner image of a forest with the text "Havukaisten sukuseura" in a gold script font. A left sidebar contains a green menu with the following items: Etusivu, Suvun vaiheet, Toimihenkilöt, Liity jäseneksi, Sukutietojen muutosilmoitus, Sukukirja, Tuotteet, Havukaisten tiedote, Ajankohtaista, Vaakuna, and Blogi. The main content area is titled "Havukaisten sukuseura" and includes a black and white photograph of a group of people. The text describes the club's history, starting in 18.4.1983 and mentioning its 2004 name change. It also notes that the club has 23 meetings, with 15 in Kitee, 3 in Rantasalmella, and one in Varkaudessa. The membership has grown from 60 in 1999 to over 200, and is currently between 300 and 400. A sidebar on the right contains sections for "Ajankohtaista" (Ajankohista), "Blogi", and "Mahdollisuus tilata vuosittainen vuosittainen tiedotteemme sähköpostiin". The "Ajankohtaista" section includes "Sukuseuran kesäretki 2026" and "KUTSU SUKUSEURAN 2025 VUOSIKOKOUKSEEN". The "Blogi" section includes "Havukaisten viesti 2025 lisätty tiedotteisiin".

Sivulta löytyy myös Jyväskylän kesäretken 2026 aikataulu.

## Toimihenkilöt

puheenjohtaja, tuotemyynti  
Martti Havukainen  
Suvikatu 3 A 2, 80200 JOENSUU  
050 5914 459  
martti(at)havukainen.com

varapuheenjohtaja  
Petri Kaskes  
JOENSUU/HELSINKI  
050 385 2202  
petri(a)kaskes.onmicrosoft.com

sihteeri, rahastonhoitaja, jäsenrekisteri  
Heini Ketolainen  
KESÄLAHTI  
040 5472 142  
hketolainen(at)gmail.com

hallituksen jäsen  
Anu Aavamäki-Tortosa  
VANTAA

hallituksen jäsen  
Tuula Aavamäki  
KERAVA

hallituksen jäsen  
Markku Kostialainen  
LAPPEENRANTA

hallituksen jäsen  
Pekka Havukainen  
KITEE

hallituksen jäsen  
Esko Mielonen  
ONKAMO (TOHMAJÄRVI)

hallituksen jäsen  
Jouko Peri  
KOUVOLA

sukututkija Savo-Karjalan Sukututkimustoimisto  
Ahti Kopperi  
Ruoritie 11, 82500 KITEE  
013 229 119 / 0500 229 119  
<http://www.telemail.fi/ahti.kopperi>  
ahti.kopperi(at)telemail.fi

Palaute sukuseuralle: Ota yhteyttä puheenjohtajaan tai varapuheenjohtajaan



Lehden kokosi Petri Kaskes. Painopaikka Painokanava, Joensuu  
Jäsenmaksu 10 € toivotaan maksettavan 30.4.2026 mennessä. Maksutiedot tässä lehdessä.

# Mahdollisuus tilata vuosittainen tiedotteemme vain sähköpostiin

Havukaisten sukuseuran vuosittainen julkaisu jaetaan normaaliin tapaan postin kautta kaikille sukuseuran jäsenille huhtikuussa. Jos haluat, että julkaisu tulee sinulle jatkossa vain sähköisesti sähköpostilla, laita siitä viestiä Martille (**[martti@havukainen.com](mailto:martti@havukainen.com)**). Voit myös ilmoittaa hänelle vain sähköpostiosoitteesi, näin voimme sen kautta tarvittaessa tehostaa tiedottamistamme.

Saajan tilinumero	FI12 5153 0420 0924 33	TILISIIRTO		
Saaja	Havukaisten sukuseura ry	Jäsenmaksu 2026 10 €/jäsen		
Maksajan nimi ja osoite				
Allekirjoitus		Viitenumero	1041	
Tililtä nro		Eräpäivä	30.4.2026	EUR 10

Maksu välitetään saajalle vain Suomessa Kotimaan maksuvälityksen yleisten ehtojen mukaisesti ja vain maksajan ilmoittaman tilinumeron perusteella